

บทที่ 5

บทสรุปและข้อคิดเห็น

องค์กรทางธุรกิจมีลักษณะกิจการร่วมค้าเป็นที่รู้จักในวงการค้ามาเป็นเวลานานแล้วตั้งแต่สมัยโบราณในประเทศอียิปต์ ซีเรีย ฟินีเซีย และบาบิโลเนีย กิจการร่วมค้าเกิดขึ้นเนื่องจากผู้ประกอบการค้าจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพียงครั้งหนึ่งคราวเดียว เช่น เป็นการร่วมกันค้าขายสินค้าทางเรือเที่ยวหนึ่ง แต่ในทางกฎหมายปรากฏว่ายังไม่มีกฎหมายออกมารองรับองค์กรธุรกิจนี้โดยเฉพาะไม่ว่าในประเทศอังกฤษหรือในประเทศสหรัฐอเมริกา

คำว่า "กิจการร่วมค้า" โดยทั่วไปเป็นคำที่ใช้ในวงการธุรกิจมิใช่คำในทางกฎหมายมีความหมายที่ไม่แน่นอนอาจมีการใช้ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่ากิจการร่วมค้าโดยทั่วไปจะมีลักษณะดังนี้

1. มีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป โดยทั่วไปผู้ที่เป็นผู้สัญญาในสัญญากิจการร่วมค้าจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด
2. ตกลงทำสัญญา กิจการร่วมค้าเป็นสัญญาอย่างหนึ่งเกิดขึ้นจากการตกลงกันระหว่างคู่สัญญา ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นจากการแสดงเจตนาโดยทำสัญญาเป็นหนังสือหรือวาจาก็ได้
3. ผู้ร่วมค้าแต่ละฝ่ายนำทรัพย์สิน เงิน หรือแรงงานมาลงทุน ทั้งนี้อาจจะนำมาลงทุนร่วมกันหรือแบ่งแยกกันลงทุนในงานส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ
4. เพื่อดำเนินงานในโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จ กล่าวคือเป็นการดำเนินการเฉพาะในโครงการเดียว
5. ผู้ร่วมค้ามีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหากำไรจากกิจการนั้น กล่าวคือ มิได้กระทำการในลักษณะที่เป็นการกุศลหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ คู่สัญญาอาจตกลงแบ่งผลตอบแทนที่ได้รับแตกต่างกันออกไป เช่น แบ่งจากเงินกำไรสุทธิ แบ่งจากเงินรายรับ แบ่งจากผลผลิต หรือต่างฝ่ายต่างได้รับค่าตอบแทนเฉพาะในส่วนของตนแยกต่างหากออกจากกัน

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษาถึงผลทางกฎหมายของกิจการร่วมค้า 4 กรณี ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับผลทางกฎหมายดังต่อไปนี้

1. สัญญากิจการร่วมค้าที่บุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปตกลงนำทรัพย์สิน เงิน สดหรือแรงงานมาลงทุนร่วมกัน เพื่อที่จะร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง จนสำเร็จ โดยประสงค์ที่จะแบ่งปันกำไรที่ได้จากการนั้น และมีข้อสัญญาว่าคู่สัญญาไม่ประสงค์ที่จะก่อตั้งห้างหุ้นส่วน, คู่สัญญาแต่ละฝ่ายไม่เป็นตัวแทนคู่สัญญาฝ่ายอื่น, คู่สัญญาแบ่งแยกความรับผิดชอบออกจากกันและในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย ล้มละลาย หรือ ตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ สัญญาจะไม่สิ้นสุดลง

2. สัญญากิจการร่วมค้าที่บุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปตกลงนำทรัพย์สิน เงิน สดหรือแรงงานมาลงทุนร่วมกัน เพื่อที่จะร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จ โดยประสงค์ที่จะแบ่งปันรายรับ (gross return) ที่ได้จากการนั้น

3. สัญญากิจการร่วมค้าที่บุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปตกลงนำทรัพย์สิน เงิน สดหรือแรงงานมาลงทุนร่วมกัน เพื่อที่จะร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จ โดยประสงค์ที่จะแบ่งปันผลผลิต (production sharing)

4. สัญญากิจการร่วมค้าที่บุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปตกลงที่จะทำงานในโครงการใดโครงการหนึ่งจนสำเร็จ แต่มิได้นำทรัพย์สิน เงินสดหรือแรงงานมาลงทุนร่วมกันแต่ละฝ่ายรับทำงานเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของงานทั้งหมด คู่สัญญาแต่ละฝ่ายทำงานและรับผิดชอบในงานเฉพาะส่วนของตน และจะได้รับผลตอบแทนเฉพาะในส่วนของตนแยกต่างหากจากกันและคู่สัญญาแต่ละฝ่ายตกลงร่วมกันรับผิดชอบผู้ว่าจ้าง

ในเรื่องผลทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบทางสัญญาของ กิจการร่วมค้าในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับในเรื่องดังกล่าว ส่วนนักกฎหมาย ก็มีแนวความคิดแตกต่างกันออกไปเป็นหลายฝ่าย ในปัจจุบันยังไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา ที่วินิจฉัยในเรื่องนี้ไว้โดยตรงนอกจากคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องความรับผิดในทางละเมิด ของกิจการร่วมค้า ผลทางกฎหมายของสัญญากิจการร่วมค้าในประเทศไทยบางกรณียังไม่เป็นที่ยุติแน่นอน อย่างไรก็ตามจากการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่าต้องนำหลักกฎหมายในเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับกับสัญญาในกรณีที่ 1-3 เพราะมีลักษณะเข้าองค์ประกอบตามกฎหมายห้างหุ้นส่วน สำหรับสัญญาในกรณีที่ 4 เนื่องจาก

ขาดองค์ประกอบของห้างหุ้นส่วนและไม่เข้าลักษณะ เป็นเอกเทศสัญญาประเภทใดประเภทหนึ่ง ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าต้องนำหลักกฎหมายในเรื่องนิติกรรมสัญญามาใช้บังคับ สำหรับสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในทางสัญญาของผู้ร่วมค้าในระหว่างกัน และต่อบุคคลภายนอกต้องพิจารณาใช้กฎหมายในเรื่องนี้ นิติกรรมสัญญาและตัวแทนมาใช้แล้วแต่กรณี

จากการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่า

1. โดยบทบัญญัติกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยัง ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติกฎหมาย เพื่อรองรับและบังคับใช้กับกิจการร่วมค้าในเรื่องสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในทางสัญญาโดยเฉพาะ เนื่องจากสามารถที่จะนำหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาปรับใช้ได้เหมาะสมแล้ว

2. ในอนาคตหากมีการนำกิจการร่วมค้ามาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นและ กิจการร่วมค้าทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นก็อาจจะมีการปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำในกฎหมายห้างหุ้นส่วนให้บุคคลตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนมีความหมายรวมถึงนิติบุคคล ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแน่นอนและไม่ให้มีปัญหาในการตีความว่านิติบุคคลสามารถเข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนได้หรือไม่

3. สำหรับแนวคิดที่จะบัญญัติกฎหมาย เฉพาะ เพื่อรองรับในเรื่องกิจการร่วมค้า ในอนาคตอาจมีความจำเป็นหากมาตรการทางกฎหมายในปัจจุบันรวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายตามข้อ 2 ดังกล่าวไม่อาจที่จะรองรับปัญหาใหม่ๆที่เกิดขึ้นได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย